

สำนักงานพิมพ์พิมพ์

T U R N O N

ร ็ อ น ร ็ ก

เปิดสวิตช์อารมณ์ สำหรับเช็กรัก รัก มัก ใคร่
ของชนชั้นกลางไทยร่วมสมัย

อาณดา วิกรมณมิตา เขียน
สายชล สัตยานุรักษ์ บทนำเสนอ

Turn on ร้อนรัก

อาณดา วิรมณรมิตา

กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์มติชน 2568

Turn on ร้อนรัก • อาณา วิกรมธรมิตา

พิมพ์ครั้งแรก : สิงหาคม 2568

ราคา 295 บาท

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

อาณา วิกรมธรมิตา. Turn on ร้อนรัก.

กรุงเทพฯ : มติชน, 2568. 288 หน้า.

1. กามารมณ์. 2. ความรัก. I. ชื่อเรื่อง.

306.7

ISBN 978-974-02-1963-7

สำนักพิมพ์มติชน | www.matichonbook.com

ที่ปรึกษาสำนักพิมพ์ : อารักษ์ คคะนาท, สุพจน์ แจงเร็ว, รุจิรัตน์ ทิมวัฒน์

ผู้อำนวยการสำนักพิมพ์ : มณฑล ประภากรเกียรติ

รองผู้จัดการสำนักพิมพ์ : ประภาพร ประเสริฐโสภาก, หทัยชนก ชิวโมกข์

บรรณาธิการอาวุโส : สุภชัย สุชาติสุธาธรรม • บรรณาธิการบริหาร : ปกรณ์เกียรติ ดีโรจนวานิช

หัวหน้ากองบรรณาธิการ : ธีรพล บัวกระโทก • บรรณาธิการเล่ม : ภูริพงษ์ เด่นมาลัย

พิสูจน์อักษร : กัลยวีร์ ประสิทธิ์อุดมศักดิ์

ศิลปกรรม : ชนาเมธ เบญจาทิสวัสดิ์, ชรินทร์นั ทองจันทร์

ออกแบบปก : ชนาเมธ เบญจาทิสวัสดิ์

ประชาสัมพันธ์และการตลาด : ปรางศทิพย์ พงศ์เจตน์พงศ์, ณัชชา เขียวกล,

โบนิสา ศรีสิงห์, อรจิรา วงศ์รัตนไพศาล

จัดทำโดย : บริษัทมติชน จำกัด (มหาชน) 12 ถนนเทศบาลนฤมาล ประชาณิเวศน์ 1 เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

โทรศัพท์ 0-2580-0021 ต่อ 1235

พิมพ์ที่ : โรงพิมพ์มติชน 12 ถนนเทศบาลนฤมาล ประชาณิเวศน์ 1 เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

โทรศัพท์ 0-2580-0021 ต่อ 2000, 2108

จัดจำหน่ายโดย : บริษัทงานดี จำกัด (ในเครือมติชน) 12 ถนนเทศบาลนฤมาล ประชาณิเวศน์ 1

เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900 โทรศัพท์ 0-2580-0021 ต่อ 3350-3360

Matichon Publishing House a division of Matichon Public Co., Ltd.

12 Tethsabannarueman Rd., Prachanivate 1, Chatuchak, Bangkok 10900 Thailand

f matichonbook @matichonbook

@matichonbook @matichonbooks matichonbook

ในกรณีที่มีหนังสือผิดพลาดจากกรพิมพ์ เช่น หน้าขาดหาย หน้าซ้ำ หน้าสลับ เข้าเล่มกลับหัว กรุณาติดต่อมาที่ email: matichonbook.sales@gmail.com หรือ inbox matichonbook เพื่อขอเปลี่ยนแปลงใหม่

สั่งซื้อหนังสือจำนวนมากในราคาพิเศษ ติดต่อที่ บริษัทงานดี จำกัด โทรศัพท์ 0-2580-0021 ต่อ 3353

MATCHON
PREMIUM
PRINT

ฝ่าย MATCHON PREMIUM PRINT : บริษัทมติชน จำกัด (มหาชน) รับผิดชอบสิ่งพิมพ์ทุกประเภท

โทรศัพท์ 0-2580-0021 ต่อ 2419, 2424 email: print.matichon@gmail.com Matchon Premium Print

สารบัญ

คำนำสำนักพิมพ์	8
บทนำเสนอ	10
คำนำผู้เขียน	26
1 ห้วงเวลาแรกแห่งรัก: การเดินทางของ	
ความรักและกามารมณ์ในสายลมแห่ง “ความรู้สึก”	35
• ทำไม “ความรัก” จึงเข้ามาครอบครองหัวใจเรา	38
• ว่าด้วยความรู้สึก: เพราะ “เจ็บ” ถึงรู้สึก หรือเพราะ “รู้สึก” ถึงเจ็บ	41
• เสียงเล็กๆ ในโลกดิจิทัล: หลักฐานใหม่ ของความรู้สึกร่วมสมัย	52
2 จากจารีตสู่เสรีก้าวแรกในยุคเทคโนโลยี:	
การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ของความรักในสังคมไทย	
ก่อนทศวรรษ 2530	59

- ก้าวแรกของรักสมัยใหม่: ความเปลี่ยนแปลง
ของเทคโนโลยีสื่อ ธุรกิจทางเพศ และ
วิถีทางกามารมณ์ 60
- รัฐและเทคโนโลยีสื่อกับการควบคุม
วิถีทางกามารมณ์ 76
- เสรีภาพทางหัวใจ ใต้ร่มเงาของรัฐ 80
- รักโรแมนติกและวิถีทางกามารมณ์
ภายใต้ระบบคุณค่ากระแสหลัก
ของชนชั้นกลาง 90

3 เทคโนโลยี ความรัก และวิถีทางกามารมณ์

- จากความผันแอนะล็อกสู่ชีวิตดิจิทัลของชนชั้นกลาง 103
- ชนชั้นกลางในโลกแอนะล็อก: เมือง สื่อ
และการก่อตัวของอารมณ์ร่วมสมัย
ในทศวรรษ 2530-2540 104
- จากเพจเจอร์ โทรศัพท์ ถึงเซ็กซ์โฟน:
สนามกามารมณ์ของชนชั้นกลาง
ในทศวรรษ 2540-2550 119
- เซ็กซ์โฟน: 1900 เสียง เสียว เสียว 140
- จากความผันถึงความไคร้: ชีวิตดิจิทัล
ของเจนวายและเจนซีในทศวรรษ
2550-2560 145

- เช็กซ์ แพลตฟอรม์ และความรู้สึกร่วมสมัย:
วิถีชีวิตออนไลน์ของชนชั้นกลางใหม่
ในทศวรรษ 2550-2560 152

4	ชีวิตทางอารมณ์ความรักและความเปราะบาง ของชนชั้นกลางในโลกดิจิทัล	171
•	รัก ไร้ ร่าง: โลกแห่งความรัก กับเทคโนโลยีร่วมสมัย	172
•	โลกใหม่ของความรักและกามารมณ์: ชีวิตชนชั้นกลางในพื้นที่สังคมใหม่	179
•	แพลตฟอรม์เลิฟ โปรเจกต์รัก: เพราะรักออกแบบได้	184
•	เช็กซ์(ไม่)ลับ: กามารมณ์ สุขภาวะ และสิทธิ ในร่างกายของชนชั้นกลาง	197
•	แพ็กเกจเสี้ยว: เทคโนโลยี อารมณ์ และการจัดวางความใคร่ในโลกดิจิทัล	199
•	วัฒนธรรมการ “นัดXXX”: ปฏิบัติการ กามารมณ์ในยุคดิจิทัล	205
•	เศษส่วนของความใกล้ชิด รัก ไม่รัก และการจัดวางอารมณ์ในโลกดิจิทัล	209
•	โสด อยู่คนเดียวแต่ไม่เดียวดาย: การจัดวางอารมณ์ของชีวิตโสด ในสังคมร่วมสมัย	215

•	ความรัก ชีวิตคู่ ครอบครัวของชนชั้นกลางใหม่	219
•	“หอยมหัสจรรย์” กับสนามอารมณ์ร่วมสมัย: กรณีศึกษาคอร์สออนไลน์และการจัดวาง อารมณ์ของหญิงชนชั้นกลางไทย	225
•	จาก “ชายผู้แสนดี” สู่ “ดอน ฮวน”: การยกระดับทางอารมณ์ความรู้สึก ของชายยุคดิจิทัล	233
•	อารมณ์ที่ถูกแปะป้ายกับการปะทะ ของระบบคุณค่าที่หลากหลาย	239
•	ชีวิตติดดราม่า ฮีลใจผ่านจอ: ที่พักพิง ทางอารมณ์ของชนชั้นกลางในยุคคอนเทนต์	242
5	บท(ไม่อาจ)สรุปของ “ความรัก”	257
•	ความรักในฐานะเศษส่วนของชีวิต	263
•	แพลตฟอร์มอารมณ์: เมื่อแอปพลิเคชัน และอัลกอริทึมกลายเป็นผู้กำกับความรู้สึก	265
•	การมีวินัยในการจัดการทางอารมณ์	268
•	เมื่ออัตลักษณ์ทางเพศขยายความหมาย ของการรัก	269
•	ความเปราะบางของผู้ชาย	270

- ความรักในยุค AI
และอิสรภาพทางอารมณ์ความรู้สึก 272

บรรณานุกรม 277

ศิวะยา

คำนำสำนักพิมพ์

เมื่อกล่าวถึง “ความรัก” เชื่อเหลือเกินว่าครั้งหนึ่งในชีวิตเราทุกคนต่างเคยเป็นคนที่รู้สึกรักหรือถูกรักจากใครสักคน บางคนเชื่อว่าเมื่อความรักได้เข้ามาทักทาย ความรู้สึกที่ปะทุขึ้นภายในหัวใจนั้นช่างหอมหวานจนเกินจะต้านทาน และอาจเป็นจุดเริ่มต้นที่เชื่อมโยงผู้คนให้มาผูกพันกันในห้วงอารมณ์ที่ลึกซึ้ง

แต่หากเลือกที่จะไม่มองความรักในแง่บวกจนเกินไปนัก เราจะพบว่า หลายครั้งความรักนั้นไม่ได้อยู่อย่างเอกเทศ ทว่าดำรงอยู่ร่วมกับการปลดปล่อยแรงขับเคลื่อนที่เรียกว่า “วิถีทางกามารมณ” ซึ่งหากพิจารณาลึกลงไปในประวัติศาสตร์ ความรักและวิถีทางกามารมณยังเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงไปตามเงื่อนไขทางสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีในแต่ละยุคสมัย การทำความเข้าใจอารมณ์ความรู้สึกเกี่ยวกับความรักจึงมากไปกว่าเรื่องของหัวใจ หากแต่เป็นการสำรวจบริบทสังคมในแต่ละยุคสมัย ซึ่งก่อรูปความรักให้ปรากฏขึ้นในหัวใจของผู้คน

Turn on ร้อนรัก โดยอาณดา ภิรมณรมิตา หนังสือวิชาการที่ว่าด้วย “ความรัก” และ “วิถีทางกามารมณ” ในสังคมไทย พาผู้อ่านกลับไปสำรวจความเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการก่อร่างสร้างอารมณ์ความรู้สึกของผู้คนในแต่ละยุค โดยเฉพาะความรักและวิถีทางกามารมณของกลุ่มชนชั้นกลางไทย เพื่อฉายภาพสะท้อนให้เห็นพัฒนาการอารมณ์ความรู้สึกเกี่ยวกับความรักของสังคมร่วมสมัย

นับตั้งแต่แรกเริ่มของอุตสาหกรรมสิ่งพิมพ์ในฐานะแหล่งความรู้สมัยใหม่และเครื่องมือควบคุมศีลธรรมประชาชนยุคจารีต การพัฒนาเทคโนโลยีภาพและเสียง เพื่อเผยแพร่อุดมการณ์ความรักและความสัมพันธ์แบบรัฐชาติ สู่การสร้างวัฒนธรรมประชานิยมที่ก่อรูปสำนึกเรื่องความฝันและอุดมคติในความรักของชนชั้นกลาง

การเกิดขึ้นของวรรณกรรมอีโรติก นิตยสารใต้ดิน หรือภาพยนตร์โป๊ ที่กลายเป็นต้นแบบของพื้นที่แห่งการปลดปล่อย แรงปรารถนาทางเพศอันหลุดไปจากกรอบศีลธรรมของสังคม

กระทั่งปัจจุบัน ในยุคที่อินเทอร์เน็ต สมาร์ทโฟน และสื่อสังคมออนไลน์ทำให้ความสัมพันธ์ทางกามารมณ์มีรูปแบบหลากหลายและลื่นไหล ความสัมพันธ์แบบเพื่อนร่วมสัมพันธ์ (Friend with Benefits) การนัดหรรษาทางเพศข้ามคืน (One Night Stand) รวมถึงกลุ่มลับอินลิแฟนส์ (OnlyFans) กลายเป็นรูปแบบความสัมพันธ์ใหม่ที่ตอบสนองชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปของผู้คน

เมื่อความรักและวิถีทางกามารมณ์ไม่ใช่เพียงเรื่องของหัวใจ การพิจารณา "ความรัก" ร่วมสมัยในหนังสือเล่มนี้ จึงอาจเป็นหนทางหนึ่งในการทำความเข้าใจอารมณความรู้สึกรู้สึกของผู้คนในสังคมไทย ที่จะต้องว่ายวนอยู่ในห้วงแห่งความรักและกามารมณ์ต่อไปในโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลง

สำนักพิมพ์มติชน

บทนำเสนอ

เมื่อความรักแปรเปลี่ยน: อารมณ์กับระเบียบใหม่ทางสังคม

Turn on ร้อนรัก ของคุณอาณดา วิรมณรมิตา นำเสนอ อารมณ์รักและวิถีทางอารมณ์ของชนชั้นกลางไทยซึ่งไม่ใช่เรื่องส่วนตัวลอยๆ แต่เกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงไปตามเงื่อนไขทางประวัติศาสตร์ ซึ่งมีวัฒนธรรม อำนาจ และสภาวะแวดล้อมต่างๆ ในยุคสมัยคอยกำกับอยู่

การศึกษาอารมณ์ความรู้สึกของผู้เขียนเช่นนี้ อยู่ในบริบททางวิชาการร่วมสมัยระดับสากลที่กำลังสนใจประวัติศาสตร์อารมณ์ความรู้สึก (Emotional History) อย่างมาก และวงวิชาการไทยก็ให้ความสนใจประวัติศาสตร์อารมณ์ความรู้สึกมากขึ้น โดยเฉพาะนักวิชาการและนักศึกษารวมทั้งศิษย์เก่าของภาควิชาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งได้ศึกษาทั้งในเชิงทฤษฎี และมีการนำทฤษฎีเหล่านั้นมาประยุกต์ใช้ในการทำวิจัยที่ให้ความสำคัญแก่การใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วย

ผู้เขียนเป็นนักวิชาการอิสระและเป็นศิษย์เก่าภาควิชาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในระหว่างที่ศึกษาอยู่ ผู้เขียนได้ร่วมในโครงการวิจัยเรื่อง “ความเปลี่ยนแปลงทางความคิดระบบคุณค่า และระบอบอารมณ์ความรู้สึกของชนชั้นกลางไทย

พ.ศ. 2500-2560” โดยหนังสือเล่มนี้พัฒนาขึ้นมาจากวิทยานิพนธ์ปริญญาโท ซึ่งมี ผศ. ดร. สิทธิเทพ เอกสิทธิพงษ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ผลงานหนังสือของผู้เขียนเล่มนี้จึงเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยขยายขอบฟ้าของวิชาประวัติศาสตร์ให้ครอบคลุมถึงการวิเคราะห์และอธิบาย “ชีวิตภายใน” ของมนุษย์ เช่น ความรัก ความเปราะบาง ความกลัว ตลอดจนการปรับตัวและปรับใจเพื่อให้อยู่รอดได้ในท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม และเทคโนโลยีที่ดำเนินไปอย่างรวดเร็ว จนเป็นทั้งแรงกดดันและแรงผลักดันที่ทำให้มนุษย์ต้องเปลี่ยนแปลงทั้งตัวเองและสิ่งแวดล้อมรอบตัว ซึ่งความเปลี่ยนแปลงบางอย่างก็เป็นสิ่งที่มนุษย์ควบคุมได้มาก แต่หลายสิ่งหลายอย่างก็ควบคุมได้จำกัดหรือไม่อาจควบคุมได้เลย ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขปัจจัยต่างๆ ของมนุษย์แต่ละคนหรือแต่ละกลุ่ม ทั้งเงื่อนไขปัจจัยภายในตัวมนุษย์เองและในโครงสร้างสังคมที่แวดล้อม ทำให้ชีวิตมนุษย์เต็มไปด้วยความซับซ้อน รวมทั้งในมิติทางอารมณ์ความรู้สึกที่อยู่ลึกลงไป

ผู้เขียนใช้แนวคิดประวัติศาสตร์อารมณ์ความรู้สึก (Emotional History) และพจนานามณ์ (Emotives) ของนักคิดตะวันตกเป็นเครื่องมือในการทำความเข้าใจอารมณ์ความรู้สึกของชนชั้นกลางไทยผ่านการศึกษาลักษณะทางประวัติศาสตร์ใหม่ๆ หลายประเภท ซึ่งถือเป็นความเปลี่ยนแปลงเชิงวิวิธวิทยาและมุมมองที่ช่วยให้เข้าใจความเปลี่ยนแปลงอย่างซับซ้อนของความรัก ความ

สัมพันธ์ หรือวิถีทางกามารมณ์ในชีวิตประจำวันของผู้คนในมิติที่ลึกซึ้ง นับเป็นงานเขียนสำคัญที่น่าอ่านอย่างมาก เพื่อจะทำความเข้าใจมนุษย์และสังคมไทยร่วมสมัย

ในวัฒนธรรมไทยแต่เดิม “ความรัก” เคยมีความหมายที่ทำให้ชีวิตคู่ของคน 2 คนครอบคลุมเวลาทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ภายใต้ความคิดเรื่อง “บุพเพสันนิวาส” ที่ทั้ง 2 คน เคยทำบุญร่วมกันมา หรือมีฉะนั้นก็มีพรหมลิขิตที่ทำให้เป็นเนื้อคู่ของกันและกันตลอดไปในทุกชาติ หากมีกรรมเก่าที่ทำให้เกิดอุปสรรคของความรักหรือทำให้คู่รักต้องพลัดพรากจากกัน ในที่สุดแล้วบุพเพสันนิวาสก็จะทำให้ได้ครองคู่กันอีก และถ้าหากความรักต้องโรยราหรือต้องเลิกรากันไปด้วยเหตุใดเหตุหนึ่งก็มีคำอธิบายว่าเป็นเพราะ “ไม่ใช่เนื้อคู่กัน” ซึ่งช่วยให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น

เมื่อได้รับอิทธิพลตะวันตกในบริบทที่ระบบทุนนิยมขยายตัวและครอบครัวเดี่ยวกลายเป็นครอบครัวในอุดมคติ การประกอบสร้างและหล่อหลอมจิตใจให้ตกอยู่ในอำนาจของ “ความรักโรมานติก” ก็เกิดขึ้นอย่างเปี่ยมพลังผ่านสื่อต่างๆ เช่น นวนิยาย ละครวิทยุ ละครโทรทัศน์ ภาพยนตร์ บทเพลง รวมถึงโฆษณาสินค้า จนเชื่อกันว่า “ความรักเป็นธรรมชาติของมนุษย์” ที่อาจมีได้หลายครั้งก็จริง แต่ความรักที่สูงส่งที่สุดที่ทุกคนปรารถนา ก็คือ “รักเดียวใจเดียว”

ในบางบริบทของสังคมไทยได้เกิดกระแสย่อยของความรักขึ้นมา เช่น ในกลางทศวรรษ 2510-2520 “ความรักที่ก้าวหน้า” มีอิทธิพลในกลุ่มนิสิตนักศึกษาที่สมาทานอุดมการณ์มาร์กซิสต์-

เหมาอิสต์ (Marxist-Maoist) ความรักที่ก้าวหน้านี้วางอยู่บนการให้คุณค่าแก่การอุทิศชีวิตเพื่อมวลชน แม้ว่าจะยังมีลักษณะของรักโรแมนติก แต่ให้ความสำคัญกับ “ความรักที่แผ่กว้างออกไปในชุมชนมนุษย์” และ “ความรักที่พึงให้แก่มนุษย์ผู้เกิดมาอาภัพยากจนชั้นแค้น” หรือ “ความรักประชาชน ความรักมนุษยชาติ” ในขณะที่ความรักโรแมนติกที่มีต่อคนรักนั้นมีความสำคัญน้อยกว่าแม้ว่าจะยังลุ่มหลงอยู่ในใจก็ตาม*

นอกจากนี้ ยังมีกระแส “การแต่งงานในทัศนะใหม่” ซึ่งมีอิทธิพลในกลุ่มคนรุ่นใหม่ เป็นการแต่งงานที่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับชนบประเพณีและกฎหมาย แต่เน้นความสัมพันธ์ที่ทั้ง 2 ฝ่ายมีความรักความผูกพันกันทางปัญญาและทางอารมณ์ ไม่มีใครเป็นเจ้าของใคร ต่างก็เป็นตัวของตัวเอง มีอิสระภาพ ความเสมอภาค และความไว้วางใจซึ่งกันและกัน กระทำสิ่งต่างๆ อย่างซื่อสัตย์และเปิดเผย**

ทั้งกระแส “ความรักที่ก้าวหน้า” และกระแส “การแต่งงานในทัศนะใหม่” มีบทบาทสูงอยู่ในวงจำกัดและในช่วงเวลาไม่นานนัก ต่างจากกระแสที่เชื่อใน “บุพเพสันนิวาส” และกระแส “รักโรแมนติก” ที่มีบทบาทกว้างขวางและเนิ่นนานกว่า โดยเฉพาะ

---

* ดูเพิ่มเติมใน ธิกานต์ ศรีนารา, *รักและการปฏิวัติ: การเมืองวัฒนธรรมว่าด้วยความรักของปัญญาชนฝ่ายซ้ายไทยยุคสงครามเย็น* (กรุงเทพฯ: ศยาม, 2564).

** ดูเพิ่มเติมใน ยอร์ช โอนีล และนีน่า โอนีล, *การแต่งงานในทัศนะใหม่*, แปลโดย พรภริมณีย์ เอี่ยมธรรม และวิทยากร เชียงกุล (กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ, 2543)

อย่างยิ่ง “ความรักโรแมนติก” ที่ได้รับการผลิตซ้ำอย่างเข้มข้นในสังคมไทย โดยมีอุดมการณ์ปิตาธิปไตยครอบงำอยู่เหนือความรักโรแมนติกอีกชั้นหนึ่ง ซึ่งส่งผลให้ผู้ชายหรือสามีเป็นผู้นำและมีอำนาจเหนือผู้หญิงหรือภรรยา ในขณะที่ภรรยาพยายามต่อสู้และต่อรองในหลายรูปแบบ เช่น การเน้นความคิดเรื่อง “สุขภาพบุรุษ” และ “ชายรักครอบครัว” เพื่อให้ผู้ชายประพฤติตนตามกรอบของความหมาย “ผู้ชายที่ดี” แต่ถึงกระนั้นก็ไม่อาจเปลี่ยนความสัมพันธ์ระหว่างเพศได้มากนัก

แม้ว่า “ความรักโรแมนติกในอุดมคติ” จะเป็นความรู้สึกผูกพันทางใจอย่างลึกซึ้งระหว่างปัจเจกบุคคลที่เสมอภาคกันและมองเห็นคุณค่าของซึ่งกันและกันในฐานะมนุษย์ แต่ในสังคมไทยนั้น ความรักและวิถีทางกามารมณ์ในยุคที่ความรักโรแมนติกมีอิทธิพลสูงกลับวางอยู่บนความสัมพันธ์ที่ไม่เสมอภาคและให้คุณค่ากับความงามทางกายและพรหมจรรย์ของผู้หญิงอย่างมาก ความรักจึงผลิตซ้ำอำนาจของผู้ชายเหนือผู้หญิงและมีส่วนร่วมจรรโลงระบอบเผด็จการ-อำนาจนิยม หรือ “ความไม่เป็นประชาธิปไตย” ในวิถีชีวิตของคนไทยอย่างยาวนาน

ถึงวันนี้ ความรักและวิถีทางกามารมณ์ภายใต้ความหมายของ “ความรัก” แบบต่างๆ ดังกล่าวข้างต้นยังคงดำรงอยู่ในสังคมไทย แต่ “ความรัก” และ “วิถีทางกามารมณ์” แบบใหม่ก็ปรากฏ

---

* ดูเพิ่มเติมใน ฅัญฐพงษ์ สุกุลเสียว, *การงาน ความรัก และชีวิตครอบครัวของชนชั้นกลางตั้งแต่ทศวรรษ 2520* (เชียงใหม่: สำนักพิมพ์วีริ, 2566).

โฉมอย่างเด่นชัด ไม่ว่าจะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ชอบหรือไม่ชอบก็ตาม ก็ไม่อาจปฏิเสธได้ว่า ความรักและวิถีทางกามารมณ์ เช่นนั้นได้เกิดขึ้นแล้วและกำลังขยายตัวในหมู่คนรุ่นใหม่ จึงเป็นเรื่องจำเป็นจะต้องทำความเข้าใจปรากฏการณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมแบบใหม่นี้โดยเร็วที่สุด

ในหนังสือเล่มนี้ ผู้เขียนบุกเบิกการศึกษาถึงที่มาที่ไปของ “ความรัก” และ “วิถีทางกามารมณ์” แบบใหม่ในหมู่ชนชั้นกลางไทยอย่างละเอียด โดยเลือกศึกษาชนชั้นกลางรุ่นใหม่คือ “คนเจนวาย” และ “คนเจนซี” ซึ่งกำลังมีบทบาทสำคัญทางเศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรมอยู่ในปัจจุบัน และจะมีบทบาทสำคัญมากยิ่งขึ้นในอนาคต

วิธีการนำเสนอของผู้เขียนน่าสนใจในแง่ที่ตั้งคำถามไว้มากมาย และคำตอบที่ผู้เขียนให้ไว้ก็มักจะไม่ใช่คำตอบแบบสำเร็จรูปหรือเป็น “คำตอบสุดท้าย” สำหรับทุกๆ คน หากแต่ชวนให้ผู้อ่านมีคำถามเพิ่มเติมหรือเข้ามาร่วมในการถกเถียงแลกเปลี่ยนเพื่อหาคำตอบที่ดีที่สุดให้แก่ตัวเอง

ผู้เขียนแสดงให้เห็นถึงความหลากหลาย การผสมปนเป และความอ่อนแอในมิติอารมณ์ความรู้สึกที่เรียกว่า “ความรัก” และ “วิถีทางกามารมณ์” ของชนชั้นกลางไทยในสังคมร่วมสมัย โดยวิเคราะห์พลวัตของ “ความรัก” และ “วิถีทางกามารมณ์” ในชีวิตจริงของชนชั้นกลางเจนวายและเจนซีในท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของบริบททางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี รวมทั้งแพลตฟอร์มและอัลกอริทึมในสื่อสังคมออนไลน์ในช่วง 2

ทศวรรษที่ผ่านมา ซึ่งช่วยให้เข้าใจความเปลี่ยนแปลงอย่างซับซ้อนของ “ความเป็นมนุษย์” ในสังคมไทยยุคดิจิทัลมากขึ้น

บทบาทของเทคโนโลยีที่มีต่อ “ความรัก” และ “วิถีทางกามารมณ์” เป็นเรื่องที่ถูกเขียนให้มีความสำคัญอย่างมากโดยชี้ให้เห็นว่า เทคโนโลยีมิได้เป็นเพียงเครื่องมือในการสื่อสารข้อมูล แต่ยังมีผลอย่างลึกซึ้งในการเปลี่ยนแปลงระบบคุณค่า อารมณ์ความรู้สึก และในที่สุดก็เปลี่ยนลักษณะความสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งความรักและวิถีทางกามารมณ์ก็หนีไม่พ้นที่จะถูกเทคโนโลยีเข้าไปเปลี่ยนแปลง โดยผู้คนเริ่มมีทัศนคติที่เปิดกว้างต่อการใช้เทคโนโลยีในการจัดการความสัมพันธ์และชีวิตรัก ทำให้ความรักและวิถีทางกามารมณ์กลายเป็นพื้นที่ที่ชนชั้นกลางสามารถออกแบบและเลือกได้ตามความปรารถนา เช่น ความสัมพันธ์แบบจริงจัง ความสัมพันธ์ระยะสั้น หรือความสัมพันธ์ที่ไม่มีข้อผูกมัด และยังสามารถระบุโปรไฟล์คุณสมบัติต่างๆ ตลอดไลฟ์สไตล์หรือแม้แต่ทัศนคติทางเศรษฐกิจและการเมืองเพื่อให้อีกฝ่ายหนึ่งใช้ในการตัดสินใจ “เลือก” หรือ “ไม่เลือก” อีกด้วย

นอกจากนี้ผู้เขียนได้วิเคราะห์ว่า ความรักโรแมนติกแบบที่ “ไม่อาจห้ามใจ” เปลี่ยนมาเป็น “ความรักคือพื้นที่ที่ต้องควบคุมให้ได้” อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนยังชี้ให้เห็นด้วยว่า ในขณะที่มีความเชื่อว่าตนเองสามารถควบคุมหรือกำกับความรู้สึก “รัก” ได้และมีอิสระที่จะเลือกในสิ่งที่ตนเองต้องการได้ ชนชั้นกลางกลับถูกแอปพลิเคชันและอัลกอริทึมเป็นผู้กำกับอารมณ์ความรู้สึกอย่างแนบเนียน ความรักจึงไม่ได้เป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่าง

บุคคลอีกต่อไป หากแต่เป็นผลลัพธ์ของ “วิศวกรรมทางอารมณ์
ความรู้สึก” (Emotional Engineering) ที่ประกอบขึ้นด้วยเงื่อนไข
ทางเทคนิคและวัฒนธรรมดิจิทัล ในขณะที่เดียวกันอารมณ์ในยุค
ทุนนิยมดิจิทัลยังถูกแปรสภาพเป็นสินค้าที่มีการออกแบบเพื่อ
สร้างกำไรสูงสุดด้วย (หน้า 266)

ในสภาวะที่แอปพลิเคชันและอัลกอริทึมเป็นผู้กำกับ
อารมณ์ความรู้สึก ผู้เขียนชวนให้ตั้งคำถามว่า เรากำลังอยู่ภายใต้
ระบอบอารมณ์ความรู้สึกที่เราารู้สึกว่า “เลือกเอง” แต่แท้จริง
แล้วกลับเป็นการรู้สึกตามสูตรที่ถูกคัดกรองมาก่อนใช้หรือไม่
เรายังเหลือพื้นที่ให้อิสระทางอารมณ์ความรู้สึกยังคงดำรงอยู่
จริงๆ หรือไม่ เนื่องจากในสังคมแห่งอัลกอริทึมนี้ ความรักกลายเป็น
เป็นประสบการณ์ที่คัดสรร (Curated Experience) ความใกล้ชิด
เป็นส่วนต่อประสาน (Interface) ความใคร่และกามารมณ์
เป็นฟังก์ชัน และความใกล้ชิดทางอารมณ์อาจเป็นการสมัคร
สมาชิก (Subscription) รายเดือน (หน้า 273)

นอกจากจะพิจารณาถึงบริบท รวมทั้งเทคโนโลยีใหม่ที่มี
ผลอย่างมากต่อลักษณะของความรักและวิถีทางกามารมณ์ของ
ชนชั้นกลางเจนวายและเจนซีแล้ว ผู้เขียนยังมองความรักและวิถี
ทางกามารมณ์ที่สัมพันธ์เชื่อมโยงกับเรื่องอื่นๆ ในชีวิตมนุษย์
เช่น ค่านิยม ความเจ็บปวด ความสุข ความหวัง ความกลัว
อำนาจ หรือการต่อรอง การมองเช่นนี้เอื้อให้เข้าใจ “ความเป็น
มนุษย์” ที่ชีวิตมีหลายมิติได้อย่างลึกซึ้ง ซึ่งนอกจากจะนำไปสู่
ความเห็นอกเห็นใจตนเองและคนอื่นๆ มากขึ้นแล้ว ยังเอื้อให้ผู้

เกี่ยวข้องรวมถึงข้าราชการและนักการเมืองได้มีความรู้พื้นฐานที่จะใช้ในการเตรียมการต่างๆ ไว้รองรับ หรือตอบสนองต่อปัญหาในชีวิตคนไทยและสังคมไทยทั้งในปัจจุบันและอนาคตได้อย่างทันการณ์ แทนที่จะนึกถึงแต่การ “ฟื้นฟูศีลธรรม” ซึ่งเห็นได้ชัดอยู่แล้วว่าล้มเหลว เพราะแม้แต่พระสงฆ์ชั้นผู้ใหญ่ที่ชราภาพแล้วหลายต่อหลายรูปก็ยังหันเหจากพระวินัยไปเสพเมถุนธรรม

ผู้เขียนแสดงให้เห็นว่า คนเจนวายและเจนซีมีความรักและวิถีทางกามารมณ์ใหม่ๆ เกิดขึ้นอย่างหลากหลาย โดยที่ความรักมิใช่ “ทั้งหมด” หรือ “จุดหมายปลายทางของชีวิต” หากแต่เป็นเพียง “องค์ประกอบหนึ่งที่อาจมีหรือไม่มีก็ได้” แต่ถึงกระนั้นก็ต้องมีวิธีจัดการโดยไม่รู้ลึกลับผิด สามารถยืนยันคุณค่าของตัวเอง และไม่ละเลยการพัฒนาตัวเองเพื่อบรรลุเป้าหมายอื่นๆ ในชีวิต พร้อมกันนั้นก็ต้องพยายามแสวงหา “ที่พักพิงทางอารมณ์ความรู้สึก” ที่เหมาะกับตนเองที่จะช่วยให้ชีวิตมีความสุขได้ หรืออย่างน้อยก็สามารถจะ “ไปต่อ” ได้ โดยไม่จมอยู่กับความเจ็บปวดทางอารมณ์มากเกินไป

ความสัมพันธ์อันเกี่ยวเนื่องกับ “ความรัก” ของชนชั้นกลางเจนวายและเจนซีจึงกลายเป็นเสมือน “โปรเจกต์” หนึ่งที่ต้องเลือกคนที่เหมาะกับทรัพยากรชีวิต ณ ตอนนั้น ไม่ใช่แค่เลือกจากความรู้สึก ต้องเรียนรู้ที่จะ “รักให้เป็น” และ “รักให้ไม่เสียต้นทุน” การมีคู่รักที่ไม่สอดคล้องกับเป้าหมายระยะยาวถูกมองว่าเป็น “ต้นทุนแอบแฝง” (Emotional Cost) ที่ไม่ควรร

จะแบกรับไว้ ความรักจึงกลายเป็น “สายสัมพันธ์ที่พร้อมจะปล่อยมือ” โดยทั้ง 2 ฝ่ายจะต้องหาทาง “ดูแลใจตัวเองให้รอด” ยอมรับความล้มเหลวและเปลี่ยนมันให้กลายเป็นพลังขับเคลื่อน เป็นบทเรียนของประสบการณ์ที่เจ็บปวดแต่สวยงามของช่วงชีวิตหนึ่งของการเป็นมนุษย์ ความรักแบบใหม่เช่นนี้จึงไม่ใช่ “เรื่องโรแมนติกที่ต้องสมบูรณ์แบบ” แต่เป็น “พื้นที่ทดลอง” และ “กระบวนการเติบโต” ส่วนความสัมพันธ์ถูก “จัดวาง” ให้หลวมพอที่จะหายไปได้โดยไม่เจ็บ แต่แน่นอนพอจะรู้สึกว่าได้อยู่ลุ่มพำ

เห็นได้ชัดเจนว่า “ความรัก” และ “วิถีทางกามารมณ” แบบใหม่ก้าวล้ำหน้าแนวคิดเรื่อง “การแต่งงานในทัศนะใหม่” ไปมาก เพราะไม่เพียงแต่จะเป็น “ความรัก” ที่มีเหตุผลเท่ากับเท่านั้น แต่ “วิถีทางกามารมณ” ยังอาจไม่สัมพันธ์กับการครองคู่เป็นสามี-ภรรยาอีก เป็นแต่เพียง “พันธสัญญาเฉพาะกิจ” หรือข้อตกลงชั่วคราวที่อาจเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา และการมี “อิสระในการเลิก” ยังกลายเป็นส่วนหนึ่งของ “สิทธิ” ในความรัก และความสุภาพเพศก็ไม่ได้ผูกอยู่กับชีวิตคู่หรือความสัมพันธ์โรแมนติกเสมอไป แต่เริ่มถูกพูดถึงในฐานะ “การดูแลตัวเอง” อย่างหนึ่งทั้งทางกายและทางใจ

ที่สำคัญประการหนึ่งก็คือ ผู้เขียนได้ชี้ให้เห็นว่า “ความรัก” และ “วิถีทางกามารมณ” มีศักยภาพในการรื้อระเบียบสังคมเดิมและก่อรูประเบียบสังคมใหม่ ซึ่งในสังคมไทยปัจจุบัน อารมณ์ความรู้สึกใหม่นี้ยังอยู่ในสภาวะที่กระจัดกระจาย ยังไม่หลอมรวมจนกลายเป็น “ระเบียบใหม่” อย่างชัดเจน ซึ่งประเด็น

ดังกล่าวนี้ของผู้เขียนทำให้อดตั้งคำถามต่อไปไม่ได้ว่า ถ้าหากมองในระยะยาวแล้วอารมณ์ความรู้สึกและระบบคุณค่าของคนรุ่นใหม่จะก้าวขึ้นมาใช้อำนาจนำได้หรือไม่ และจะเป็นส่วนหนึ่งของกระแสความคิดและอารมณ์ความรู้สึกที่จะเติบโตจนกลายเป็น “ระเบียบใหม่ทางการเมือง” คือ “ระบอบเสรีประชาธิปไตย” หรือไม่

จะเป็นเพียงความฝันลมๆ แล้งๆ หรือไม่ ถ้าหากจะฝันว่า “ความรัก” และ “วิถีทางกามารมณ์” ไม่ได้เป็นเพียงความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างเพศที่คนทุกเพศมีสิทธิ เสรีภาพ และเสมอภาคกันเท่านั้น แต่สะท้อนถึงความปรารถนาให้มีความเปลี่ยนแปลงของความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ทุกคนมีสิทธิ เสรีภาพเสมอภาค ในมิติอื่นๆ รวมทั้งในระบบการเมือง เพราะความสัมพันธ์ระหว่างเพศที่ประกอบด้วยผู้ชาย ผู้หญิง และ LGBTQ ก็คือความสัมพันธ์ระหว่างคนทั้งหมดในสังคมนั่นเอง

ผู้เขียนวิเคราะห์เรื่องสิทธิและอำนาจในพื้นที่ความรักและกามารมณ์ไว้ในหลายที่ เช่น “วิถีทางกามารมณ์... ถูกยกระดับให้เป็นเรื่องอิสระส่วนบุคคลที่ต้องได้รับการคุ้มครองโดยไม่กระทบต่อสิทธิของผู้อื่น” (หน้า 198) เช็กซ์จึงกลายเป็นบทสนทนาเรื่องพลังอำนาจและสิทธิในร่างกาย หรือ “เพศสัมพันธ์ไม่จำเป็นต้องมาพร้อมความรักอีกต่อไป” (หน้า 207) กลายเป็นเรื่องอำนาจและสิทธิของผู้หญิงด้วยเช่นกัน

เป็นไปได้หรือไม่ที่ “ความเป็นประชาธิปไตย” เช่นนี้จะกลายเป็นสำนักประชาธิปไตยที่ดำเนินไปในครอบครัวและใน

สังคมไทยทุกระดับ รวมถึงในพื้นที่ทางการเมืองระดับชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อผู้หญิงเป็นประชากรมากกว่าครึ่งหนึ่งของประเทศ โดยที่ผู้หญิงไทยได้รับการศึกษาทั้งระดับมัธยมศึกษา ปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอกมากกว่าผู้ชาย รวมถึงผู้หญิงจำนวนมากได้ก้าวขึ้นมาดำรงตำแหน่งสำคัญทั้งในระบบราชการและธุรกิจเอกชน ในขณะที่นักการเมืองหญิงหลายคนมีบทบาทอย่างโดดเด่นในระบบรัฐสภาของไทย

เมื่อมาถึงยุคที่ผู้หญิง ผู้ชาย และเพศ LGBTQ ต่างก็มีสถานะเป็นมนุษย์เหมือนกันและเท่าเทียมกัน สามารถจัดการเรื่องต่างๆ อย่างมีเหตุผลทัดเทียมกัน มีสิทธิและเสรีภาพไม่มากหรือน้อยไปกว่ากันในการ “ออกแบบ” วิถีทางเพศ โดยสามารถเจรจาต่อรอง ในการกำหนดเงื่อนไขต่างๆ หรือมีพันธสัญญาในความรักและความสัมพันธ์ทางเพศที่แต่ละฝ่ายยอมรับอย่างเสมอภาค เช่นนี้แล้ว แต่ละคนไม่ว่าเพศใดก็น่าจะมีสิทธิและเสรีภาพในการ “ออกแบบ” ชีวิตและความสัมพันธ์ด้านอื่นๆ ในสังคมอย่างเสมอภาคกันด้วยใช่หรือไม่

น่าจะกล่าวได้ว่า “ความเป็นพลเมืองทางอารมณ์” (Emotional Citizenship) ในเรื่องความรักและวิถีทางกามารมณ์ของคนเจนวายและเจนซี ย่อมเป็นส่วนหนึ่งของความเป็นพลเมืองทางการเมืองไปพร้อมกัน ความมุงอกงามของอุดมการณ์ “เสรีประชาธิปไตย” จึงอาจมีที่มาส่วนหนึ่งจากการปรากฏตัวขึ้นของเสรีภาพและความเสมอภาคในความสัมพันธ์ทางเพศนี้ด้วย แม้ว่าจะยังไม่ตกผลึกเป็น “ระเบียบใหม่ทางการเมือง” ที่คน

ทั้งหมดในสังคมยอมรับร่วมกันอย่างสมบูรณ์ แต่ความต้องการ “ระเบียบใหม่ทางการเมือง” และ “ความเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้าง” ก็ขยายตัวกว้างขวางขึ้นมากแล้ว

เห็นได้ชัดจากผลการเลือกตั้งใน พ.ศ. 2566 ที่พรรคก้าวไกล (ปัจจุบันคือพรรคประชาชน) ซึ่งประกาศนโยบายปฏิรูปประเทศในหลายด้านผ่านเวทีปราศรัยและผ่านสื่อต่างๆ เป็นฝ่ายชนะการเลือกตั้ง อีกทั้งในพื้นที่สื่อออนไลน์ในปัจจุบัน เช่น เฟซบุ๊ก ยูทูป ทวิตเตอร์ (ปัจจุบันคือ เอ็กซ์) ก็มีการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองที่อิงอยู่กับอุดมการณ์เสรีประชาธิปไตยอย่างเข้มข้น แม้ว่ากระแสชาตินิยมจะยังคงมีบทบาทสูง แต่ก็น่าจะจะเป็นความรัก “ชาติ” ในความหมายใหม่ที่ทุกคนเป็นเจ้าของชาติและอธิปไตยของชาติเสมอภาคกัน และมีสิทธิในการกำหนดทิศทางความเปลี่ยนแปลงของชาติเท่าเทียมกัน

การต่อสู้ ต่อรอง และถกเถียงกับ “ระเบียบเดิม” ของสังคมซึ่งวางอยู่บนการเน้นฐานานุศักดิ์ได้เคยเป็นแรงผลักดันให้เกิดการปฏิวัติ พ.ศ. 2475 มาแล้ว ในปัจจุบันความต้องการที่จะมีสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคในการเลือกหนทางแห่งชีวิตของตนเองในทุกมิติ ที่เกิดขึ้นอย่างกว้างขวางจนถึงเขตชนบทย่อมท้าทายระเบียบทางการเมืองเดิมอย่างรุนแรง จนยากที่ชนชั้นนำจะเหนี่ยวรั้งเอาไว้ได้ ไม่ว่าจะพยายามสักเพียงใดก็ตาม

นอกจากเรื่องระเบียบใหม่ทางการเมืองแล้ว หนังสือเล่มนี้ยังชวนให้นึกถึงการปฏิรูปประเทศในทุกมิติ เพราะความรักและวิถีทางกามารมณณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วนี้ มีส่วน

ทำให้ “มนุษย์” ต้องการบริการและสวัสดิการใหม่ๆ จากรัฐและสังคมเพื่อจะมีความมั่นคงในชีวิตมากขึ้น ตัวอย่างหนึ่งที่จะยกมากล่าวในที่นี้ก็คือในเรื่องการศึกษา ซึ่งมีใช้การเปลี่ยนแปลงเฉพาะเนื้อหาของความรู้เรื่องเพศศึกษาเท่านั้น หากแต่คือการทำให้ระบบการศึกษาตอบสนองปัญหาทุกมิติของคนทั้งหมดในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในหลายทศวรรษที่ผ่านมา มีเสียงเรียกร้องให้ปฏิรูปการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีค่อนข้างมาก ตรงกันข้ามกับการศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ซึ่งมักจะถูกตั้งคำถามอยู่เสมอว่ามีประโยชน์หรือไม่ ส่วนหนึ่งน่าจะเป็นเพราะว่า ถึงแม้ว่าจะมีความก้าวหน้าในการวิจัยทางมนุษยศาสตร์อย่างมาก แต่มนุษยศาสตร์แบบอนุรักษนิยมก็ยังคงถูกรัฐและชนชั้นนำใช้เพื่อการควบคุมและกล่อมเกลาคคนในชาติให้ยึดถือความคิด ระบบคุณค่า และแบบแผนทางอารมณ์ความรู้สึกแบบอนุรักษนิยมตลอดมา เพราะช่วยจรรโลงโครงสร้างสังคมแบบแบ่งคนออกเป็นลำดับชั้นและระบบการปกครองแบบรวมศูนย์อำนาจ ทำให้กลายเป็นความรู้ที่ถูกชนชั้นกลางมองว่าไม่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตในโลกปัจจุบันและอนาคต

หนังสือเล่มนี้จึงมีส่วนกระตุ้นให้ตระหนักมากขึ้นว่า การปฏิรูปการศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในระดับประถมและมัธยมเป็นเรื่องเร่งด่วน เนื่องจากความเข้าใจความผันแปรของความเป็นมนุษย์ที่มีทั้งปัจเจกลักษณะและลักษณะร่วมกับคนอื่น ๆ ในสังคม มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการปรับตัวทั้งของบุคคลและ

สถาบันทางสังคม นับตั้งแต่การทำใจให้ยอมรับผู้คนที่แตกต่าง ไปจนถึงการจัดความสัมพันธ์เชิงอำนาจในรัฐและสังคมเสียใหม่ ให้ทุกคนมีโอกาสเลือกที่จะมีวิถีแห่งชีวิตในแบบที่ตนเองต้องการ โดยรู้จักตัวเองและสังคมมากพอที่จะมีศักยภาพในการประเมินผลลัพธ์ที่จะตามมาจากการเลือกทางเดินของชีวิตในแต่ละจังหวะ เพราะแม้แต่ความรักก็กลายเป็นเรื่องของเหตุผลมากกว่าความรู้สึก การแต่งงานก็เป็นเพียงทางเลือกหนึ่งในชีวิต ไม่ใช่เป็นเป้าหมายเดียวหรือเป้าหมายที่สำคัญที่สุดอีกต่อไป

เมื่อการมี “ชีวิตที่ดี” มีทางเลือกอื่นๆ อีกมาก จึงต้องอาศัยพื้นฐานความรู้ รวมทั้งวิถีคิดและมุมมองที่มีประสิทธิภาพสูงในการเลือกและการเดินไปสู่เป้าหมายที่แต่ละคนตัดสินใจเลือก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทที่ชีวิต สังคม และโลกเต็มไปด้วยความผันผวนและมีความเสี่ยงสูงในทุกด้าน รวมทั้งการขยายบทบาทของ AI (Artificial Intelligence) ซึ่งผู้เชี่ยวชาญได้ชี้ให้เห็นว่าในอนาคตอันใกล้มนุษย์บางคนอาจจะมี AI เป็นคู่รัก ก็เป็นไปได้

เพียงเฉพาะในเรื่องความรักและวิถีทางกามารมณ์ในหนังสือเล่มนี้ก็ทำให้เห็นได้ชัดแล้วว่า “ชีวิตไม่ได้ง่าย” คนทุกเพศ ทุกวัยล้วนแต่ตกอยู่ท่ามกลางความย้อนแย้งหรือต้องเผชิญกับทางเลือกหลายแพร่งที่ยากจะตัดสินใจเลือกทางใดทางหนึ่ง และทุกทางล้วนแต่ต้องเสี่ยงทั้งสิ้น กลายเป็นแรงกดดันที่นำไปสู่ปัญหาทางจิตใจที่ทำให้เกิดปัญหาอื่นๆ ตามมา เช่น ยาเสพติด โรคทางจิตเวช ความรุนแรงในครอบครัวและสังคม

หนทางแก้ปัญหาเหล่านี้ไม่ได้อยู่ที่การปราบปรามการค้า การรักษาผู้ป่วย และการจับกุมผู้ใช้ความรุนแรงเท่านั้น หากแต่จะต้องทำให้เกิดความรู้และความตระหนักในความเปลี่ยนแปลงของชีวิตและโลกรอบตัวที่ช่วยให้เข้าใจมูลเหตุอันซับซ้อนของปัญหา พร้อมกับเสริมสร้างศักยภาพต่างๆ ที่จำเป็นสำหรับการปรับตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปรับตัวในความสัมพันธ์ทางสังคมทุกระดับ แทนที่จะพยายามดึงนักเรียนให้กลับไปยึดมั่นใน “ระเบียบเดิม” และมุ่งทำให้นักเรียนมีความรู้ทางเทคโนโลยีเพื่อบรรลุเป้าหมายทางเศรษฐกิจเท่านั้น

อาจกล่าวได้ว่า ความผันแปรของความรักและกามารมณ์ที่เดินมาสู่จุดที่เน้น “เสรีภาพของหัวใจ” และ “ความเสมอภาคทางเพศ” ไม่ใช่เรื่องของความสุขความทุกข์ในระดับบุคคลและครอบครัวเท่านั้น หากแต่เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับ “ชีวิตของประเทศ” ด้วย *Turn on ร้อนรัก* ของคุณอาณดา วิรมณรมิตา จึงควรได้รับความสนใจจากคนที่ต้องการมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางความเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย ไม่น้อยไปกว่าคนที่ต้องการเข้าใจความรักและกามารมณ์ในชีวิตของตนเองลึกซึ้งขึ้น

สายชล สัตยานุรักษ์

กรกฎาคม พ.ศ. 2568

คำนำผู้เขียน

ไม่ว่าคุณกำลังมีรัก หรือเพิ่งเสียรักไป กำลังค้นหาความหมายของความสัมพันธ์ หรือแค่กำลังอยากอยู่คนเดียว ขอให้หน้ากระดาษเหล่านี้เป็นเพื่อนร่วมทางที่เรียบง่าย แต่เข้าใจ และบางที คุณอาจไม่ได้อ่านแค่ประวัติศาสตร์ของสังคม แต่บางส่วนบางตอนของหนังสือเล่มนี้อาจพาคุณย้อนไปดูประวัติศาสตร์ความเปลี่ยนแปลงของ “ความรู้สึก” ของตัวเองไปพร้อมๆ กัน

ว่ากันว่า โลกที่เราอาศัยอยู่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ความรักอาจเป็นเพียงร่องรอยหนึ่งที่ปรากฏขึ้นในชีวิตมนุษย์ เมื่อมันเกิดขึ้น มันไม่จำกัดแค่ความสุขหรือความทุกข์ แต่มักประกอบด้วยมิติอื่นๆ ที่ซับซ้อนเกินจะสรุปเป็นคำตอบเดียว

ราวกับมานส์ดำที่ซึ่งเป็นฉากหลังบนเวทีแห่งละครชีวิต ประกายระยิบระยับจากช่วงเวลาแห่งความรักคือแสงสว่างที่พริบพราวในความมืด สะท้อนถึงความหมายและความลุ่มลึกของประสบการณ์ทางอารมณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน

หนังสือเล่มนี้พยายามนำเสนอประวัติศาสตร์ของความรู้สึกที่เรามีส่วนร่วม ผ่านการใช้ประสบการณ์ทางอารมณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของผู้คนหลากหลาย แม้สิ่งเหล่านี้จะดูเป็นหลักฐานปลีกย่อยและไม่ได้ถูกมองว่าเป็นข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์

โดยตรง แต่กลับเป็นส่วนสำคัญในการเชื่อมโยงให้เห็นถึงอารมณ์ และความรู้สึกร่วมกันในสังคม เพราะประสบการณ์ทางอารมณ์ เหล่านี้ไม่ได้ตั้งอยู่ลอยๆ อย่างอิสระ แต่ถูกกำหนดและหล่อหลอม โดยบริบททางเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาอิทธิพลจากปัจจัยเหล่านี้ทำให้ความหมาย ของความรัก ความสัมพันธ์ และความใคร่ มีลักษณะเฉพาะตาม ช่วงเวลาและสถานการณ์ การศึกษาความรักในมิตินี้จึงไม่ใช่ เพียงการตีความอารมณ์ แต่เป็นการทำความเข้าใจว่า “สิ่งที่เรา เรียกว่าความรัก” ได้ถูกสร้างขึ้นและแปรเปลี่ยนไปอย่างไรภายใต้เงื่อนไขของยุคสมัย และเป็นการทำความเข้าใจ “ความเปลี่ยนแปลง” ของสังคมผ่านเลนส์ของความรัก กามารมณ์ ความสัมพันธ์และเทคโนโลยี โดยเฉพาะในห้วงเวลาสองทศวรรษที่ผ่านมา ท่ามกลางกระแสของเทคโนโลยีที่ไม่เคยหยุดนิ่ง

การตีความเรื่องความรักและชีวิตทางอารมณ์ จึงไม่ใช่ เพียงการมองผ่านกรอบศีลธรรมแบบเดิมอีกต่อไป หากแต่ต้อง ทำความเข้าใจในมิติใหม่ที่ซ้อนทับอยู่ภายใต้การเปลี่ยนแปลง

หนังสือเล่มนี้ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมสมัย และ ประวัติศาสตร์ของอารมณ์ความรู้สึก เพื่อทำความเข้าใจว่าความรู้สึกอย่างความรัก ความใคร่ หรือความเหงา ไม่ได้เป็นสิ่งที่ สากลหรือตายตัวหากแต่มีพลวัตมีประวัติศาสตร์ และถูกกำหนด อย่างใกล้ชิดโดยบริบททางสังคม วัฒนธรรม และเทคโนโลยี โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อนำมาพิจารณากับกลุ่มชนชั้นกลางไทย

“เทคโนโลยีมิได้เป็นเพียงเครื่องมือในการสื่อสารข้อมูล แต่ยังมีผลอย่างลึกซึ้ง
ในการเปลี่ยนแปลงระบบคุณค่า อารมณ์ความรู้สึก และในที่สุดก็เปลี่ยนลักษณะความสัมพันธ์
ทางสังคม ซึ่งความรักและวิถีทางกามารมณ์ก็หนีไม่พ้นที่จะถูกเทคโนโลยีเข้าไปเปลี่ยนแปลง”

ส่วนหนึ่งจากบทนำเสนอโดย สายชล สัตยานุรักษ์

